

El retorn de Jordi Mata

JOAN JOSEP ISERN

JORDI MATA ÉS L'AUTOR DE LA NOVEL·LA 'EN ALGUN PUNT DE LES MUNTANYES D'ARARAT'

ROBERT RAMOS

NARRATIVA

Jordi Mata,
En algun punt de les muntanyes d'Ararat.
EDICIONS 62. Barcelona, 2004.

Jordi Mata i Viadiu (Barcelona, 1966) va irrompre en la literatura catalana amb un vigor inusitat just a l'inici de la dècada dels 90. Segons el *Qui és qui*, la imprescindible base de dades de la Institució de les Lletres Catalanes, entre el 1990 i el 1999 Mata va publicar tretze llibres de narrativa breu, novel·la, poesia i teatre, sense comptar mitja dotzena més d'opuscles de circulació restringida. Aquesta exhuberència creativa, però, és només una part del retrat de Jordi Mata. L'altra part significativa és la seva faceta d'acaparador de premis literaris, ja que –sempre segons el *Qui és qui*– en el mateix període es va embutxacar com a mínim tretze premis (i dic com a mínim perquè em sembla que en la base de dades hi manca encara algun premi menor). Tot un rècord, sobretot si pensem que entre aquests guardons n'hi ha uns quants de força relleu com ara el Ciutat d'Alzira, el Joanot Martorell de Gandia, el Néstor Luján de novel·la històrica i, per damunt de tots, el Sant Jordi de novel·la que va guanyar el 1996 amb *El misteri de Berlín*.

UN AUTOR AMBICIÓS

Aquest comentarista ha parlat diverses vegades de l'obra de Mata; una obra que no passa desapercibuda a causa de l'ambició que exhibeix l'autor a l'hora de triar els temes dels seus llibres. A diferència de bona part dels seus col·legues, Jordi Mata ens ha estalviat elucubracions d'adolescent que obre els ulls al sexe i al món, records familiars d'infantesa o les gairebé obligades reflexions sobre el compromís social i els desequilibris del planeta i ha preferit embrancar-se en arguments que tocaven el fantàstic, la intriga o la recreació històrica.

Uns arguments que, per entendre'ns, ens confirmaven que la mirada de l'autor es projectava amb molta més comoditat cap al model de novel·la del XIX que cap a uns esquemes més propers en el temps. Tanmateix, en oposició a aquesta lloable ambició en els plantejaments, l'obra de Jordi Mata arrossegava la feblesa d'un repertori limitat de recursos narratius i estilístics que des del primer moment li va reportar el rebuig d'una part de la crítica però que no li va impedir, com ja s'ha dit, de convertir-se en el campió dels premis literaris.

A partir de l'any 2000, però, Jordi Mata va desaparèixer de la circulació. Més concretament després de publicar *La segona mort de Shakespeare*. Per alguns retalls de premsa de l'època sembla que estava embrancat en un ambiciós projecte consistent a novel·lar en diversos volums un important episodi de la història de Catalunya. Possiblement un encàrrec que, pels

A la novel·la hi trobem una prosa engolada, fatigant i retorçada i un argument matusser

motius que sigui, té tota l'aparença de no haver arribat encara a bon port. Desconec els detalls de l'assumpte però el cert és que, si deixem de banda la publicació de la novel·la juvenil *Una altra guerra per a Ney* (Editorial Cruïlla, 2002), han hagut de passar cinc anys ben bons perquè puguem tenir una nova novel·la de Jordi Mata al carrer: la que li acaba de publicar Edicions 62 amb el títol (millorable, crec) d'*En algun punt de les muntanyes d'Ararat*.

PREDICADORS APOCALÍPTICS

En aquesta ocasió Mata ens situa a la ciutat de Nova York l'any 1997 i, més concretament, en el sempre tèrbol

món dels telepredicadors. La història gira al voltant d'una monumental manipulació televisiva a propòsit del descobriment de les restes gairebé intactes de l'arca de Noé. Un descobriment que el telepredicador Frank Lyle interpreta com un símbol del penediment que Déu demana a la humanitat en vigílies del nou mil·lenni. Com es pot veure, Jordi Mata no amaga gens el model en què s'inspira: la literatura de consum més genuïnament nord-americana.

Un objectiu ben legítim i noble... si no fos perquè el resultat que arriba al lector no hi ha per on agafar-lo.

A *En algun punt de les muntanyes d'Ararat* retrobem aquella ambició de l'autor que unes ratlles més amunt posava en el plat positiu de la balança. Dissortadament, però, aquí s'acaba la llista de virtuts del llibre. Es diria que els cinc anys de silenci o bé ens han agafat més madurs com a lectors, o realment han comportat una pèrdua de talent de Jordi Mata. A les seves pàgines ens trobem amb una prosa engolada, fatigant i retorçada, amb un argument matusser en el qual es passeja un repertori de personatges increïbles i amanit tot plegat amb una preocupant descurança en la confecció dels diàlegs i de les escenes. Un exemple clamorós el tenim en la conversa entre el *capo* mafiós i la propietària de la cadena de televisió on treballa el reverend.

ELS PODERS LETALS DE LA TV

La història d'*En algun punt de les muntanyes d'Ararat* no funciona. Ras i curt. No rutlla ni per la banda de la intriga (abans de la pàgina 70 ja es desvela el secret de la conxorxa) ni per la de la denúncia sobre els poders letals de la televisió sobre la societat. Ni tan sols la investigació de l'assassinat d'un informàtic relacionat amb la productora del programa de televisió s'aguanta mínimament.

No voldria ser acusat de tremendista però, mirant-me les coses amb distanciament i fredor, em costa de creure que una estructura editorial llargament contrastada com la d'Edicions 62 hagi deixat passar un llibre com aquest sense que en el procés se li hagi encès cap llum d'alarma. ¿On era el corrector d'estil aquell dia? I l'autor, ¿no té un agent que l'aconselli o alguns amics benintencionats en qui confiar per fer-los fer d'espàrring del text? I el pitjor de tot és que el que denuncio d'aquest llibre no és un cas aïllat. Ara mateix em ve al cap una altra novel·la editada fa uns mesos luxosament en castellà i català per una de les editorials més potents del país...

ASSAIG

Batecs optimistes d'esperança

FERRAN AISA

David Pagès i Cassú,
Batecs d'un poble. Pròleg de Joan Triadú.
EL BASSEGODA. Olot, 2004.

David Pagès i Cassú (1968), professor de llengua i literatura catalana, és també col·laborador periodístic en diversos mitjans catalans. Precisament, l'autor d'aquest treball ha recollit, amb aquests *Batecs d'un poble*, la seva tasca periodística dels darrers deu anys en publicacions com ara l'AVUI, *Diari de Girona*, *La Comarca*, *Butlletí de Sant Joan de Mollet*... Aquest recull d'articles és presentat per l'escriptor i crític literari Joan Triadú, que, entre altres coses, lloa la tasca del jove periodista gironí: "No havia llegit mai en català un recull de deu anys de cròniques pedagògiques, amb el més eficaç estil periodístic –i amb el bon to d'un Rovira i Virgili– com el que presenta David Pagès i Cassú en aquest llibre. [...] Parlo com a pedagog i crec que aquest llibre hauria d'arribar a totes les escoles de Catalunya i fer-ne llibre de lectura, comentari i reflexió per als alumnes i les classes de les edats i els graus adequats".

El llibre ha estat presentat aquest estiu a Girona pel poeta Carles Duarte, que també va lloar aquesta obra que té un sentit positiu de país i explica Catalunya en un to amable, entusiasta i constructiu.

Aquest assaig, dividit en vuit apartats, recull els articles que, majoritàriament, l'autor ha publicat en el *Diari de Girona*. Pagès i Cassú ha agrupat els articles per temes, com per exemple per

David Pagès veu amb optimisme el futur de Catalunya

sonatges, en què escriu sobre Avel·lí Artís Tisner, Verdaguer, Ruyra i Borja Moll. Altres temes estan dedicats als llibres, als mestres i amics, a costums i tradicions i a l'esperança. En la majoria dels articles, com bé diu Joan Triadú, hi queda patent el seu esperit positiu i entusiasta. En el titulat *Revolucionaris*, David Pagès i Cassú escriu: "Si l'home és un ésser social per naturalesa, què millor que aquesta complicitat per perfeccionar-se un mateix i per perfeccionar la comunitat? I què millor que la cultura de les associacions per donar exemple de generositat i de ciutadania als nostres infants i joves? Una societat civil dinàmica, emprenedora, viva, forta és la millor alternativa per contrabalançar la societat política. [...] El cert és que a Catalunya estem de sort, perquè hi ha un ventall molt ampli d'agrupacions que, en molts caos, també són un mitjà excel·lent per integrar homes i dones vinguts d'altres terres, ja que serveixen per posar-los en contacte amb la llengua, amb les tradicions i amb el tarannà propis". L'autor ha volgut fer d'aquest recull un batec d'optimisme i d'esperança per al seu poble, Catalunya.